

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ДҮНГЭЭС

Улс, орон нутгийн төсвийн 2022 оны хөрөнгө
оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн

АУДИТЫН КОД: СЭА-2023/02-НА-СТА

Дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Энхтуяа

Утас: 70363040 Цахим хаяг: enkhtuyach@audit.gov.mn

Аудитын менежер Б.Батмөнх

Утас: 70363036 Цахим хаяг: batmunkhb@audit.gov.mn

Ахлах аудитор С.Баасансүрэн

Утас: 70362442 Цахим хаяг: Baasansurens@audit.gov.mn

Аудитор Ж.Цогт

Утас: 70363036 Цахим хаяг: tsogtj@audit.gov.mn

УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

2022 ОНЫ УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ:

» УТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээнүүд нь “Алсын хараа - 2050”-ийн зорилтуудыг жигд хангаагүй байна.

“Алсын хараа 2050” урт хугацааны хөгжлийн баримт бичиг

Сэлэнгэ аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл

Монгол Улсын 2021-2025 оны хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр

Аймгийн Засаг даргад эрх шилжүүлсэн дээрх 9 төсөл, арга хэмжээ нь “Алсын хараа- 2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн “Хүний хөгжил”, “Амьдралын чанар ба дундаж давхарга”, “Засаглал”, “Ногоон хөгжил”, “Амар тайван, аюулгүй нийгэм”, “Бүс, орон нутгийн хөгжил” гэсэн үндсэн 6 зорилготой нийцүүлэн төлөвлөсөн байна.

2022 онд УТХО-аар Сэлэнгэ аймагт хэрэгжүүлэхээр баталж, эрх шилжүүлсэн төсөл, арга хэмжээ нь “Алсын хараа - 2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн ерөнхий зорилгуудын дийлэнхийг хангаж байгаа боловч “Монгол улсын 2021-2025 оны хөрөнгө оруулалтын хөтөлбөр” болон улс, аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл зэрэг дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй нийцээгүй байна.

69,678.3 сая төгрөг

Сэлэнгэ аймагт 28 төсөл, арга хэмжээ батлагдсан

69,678.3 сая төгрөг

Засаг даргад эрх шилжүүлсэн 9 төсөл, арга хэмжээ 10,263.0 сая төгрөг

» Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээг улс, орон нутгийн дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдуулалгүйгээр төлөвлөсөн байна.

Аймгийн Засаг дарга нь Төсвийн тухай хуулийн 28.2 -т заасны дагуу УТХО-ын 2022 оны төлөвлөгөөнд тусгуулахаар Шадар сайд, Ерөнхий сайд болон ХЗДХЯ, БШУЯ, БХБЯ, СЯ, ХНХЯ, ЭМЯ-дад нийт 58,374.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 88 төсөл, арга хэмжээний саналыг хүргүүлснээс 950.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 төсөл, арга хэмжээ нь хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдаж, батлагдсан байна.

Аймгийн Засаг даргаас хүргүүлсэн саналын 98.4 хувь нь төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй байгаа нь аймаг, орон нутгийн хэрэгцээ шаардлага, хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээний ач холбогдлыг нарийвчлан эрэмбэлээгүй, хэт олон тооны санал хүргүүлдгээс шалтгаалсан гэж үзэж байна.

Төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээнүүдийг УТХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, аймгийн Засаг даргад эрх шилжүүлсэн байна.

ТӨСӨВЛӨЛТИЙН ШААРДЛАГА ХАНГААГҮЙ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭ

Зураг төсөл боловсруулах ажлын даалгаврыг боловсруулаагүй
4,963.0 Сая төгрөгийн 6 ТАХ

Техникийн нөхцөл бүрэн аваагүй
2,500.0 Сая төгрөгийн 2 ТАХ

Хөрөнгө оруулалт

Зураг, төсвийг төсөв батлагдсанаас хойш батлуулсан
3,150.0 Сая төгрөгийн 5 ТАХ

Зураг төсвийг магадлал хийлгэж баталгаажуулаагүй
2,900.0 Сая төгрөгийн 4 ТАХ

» Төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг УТХО-аар хэрэгжүүлэхээр баталсан байна.

УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

2021-2022 он дамжин хэрэгжих 24,799.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 19 төсөл, арга хэмжээнээс гадна 2022 онд шинээр эхлэх 10,263.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 9 төсөл, арга хэмжээ/ 2022 онд 3, 2023 онд 4 төсөл, арга хэмжээг дуусахаар төлөвлөж гэрээ байгуулсан бол 2 төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгч шалгараагүй тул гэрээ байгуулаагүй байна./ -г хэрэгжүүлэх эрхийг аймгийн Засаг даргад шилжүүлсэн бөгөөд 7 төсөл, арга хэмжээнд нийт 9,365.1 сая төгрөгийн гэрээ байгуулсан байна.

Харин тайлант онд хэрэгжүүлж дуусахаар төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээний 77.3 хувь буюу 26,645.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 17 төсөл, арга хэмжээ дутуу хэрэгжсэн байна.

Залуучуудын хөгжлийн
ордны барилга
/ Сэлэнгэ, Сайхан сум /

Ахмадын төвийн
барилга
/ Сэлэнгэ, Мандал сум /

Техникийн нөхцөлийг бүрэн аваагүй, зураг, төсвийг урьдчилан хийлгээгүй, магадлалаар баталгаажуулаагүй зэрэг төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг УТХО-ын төлөвлөгөөнд тусгаж, хэрэгжүүлсэн болон барилгын материалын үнэ огцом өссөнөөс зураг, төсвийг дахин хийж, магадлалаар баталгаажуулах ажилд цаг хугацаа ихээхэн шаардлагатай болсон зэргээс голлон шалтгаалж гэрээт ажлууд хугацаандаа бүрэн хэрэгжээгүй байна.

2020 онд эхэлсэн боловч гүйцэтгэгч “Эрдэнэт констрактив” ХХК, “Оргил таун констракшн” ХХК-иуд нь гэрээний үүргээ биелүүлээгүйгээс дараах 3 төсөл арга хэмжээ / 2022 оны Төсвийн хуулийн өөрчлөлтөөр 3 төсөл, арга хэмжээний үлдэгдэл санхүүжилт 69.9 сая төгрөгийг олгохоор төлөвлөсөн/ хэрэгжиж дуусаагүй байна Үүнд:

- 181.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Спорт, сургалтын цогцолборын барилгын их засвар /Сэлэнгэ, Мандал сум/”,
- 180.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Цэцэрлэгийн барилгын их засвар /Сэлэнгэ, Мандал сум, 1 дүгээр цэцэрлэг/”,
- 238.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Цэцэрлэгийн барилгын их засвар /Сэлэнгэ, Мандал сум, Хэрх тосгон, Янзагахан цэцэрлэг/

Уг 3 их засварын ажлыг хэрэгжүүлэгч 2 компани тайлант онд гэрээт ажлыг үргэлжлүүлээгүй, хэрэгжүүлэхээс зайлсхийсэн нөхцөл байдалтай байхад захиалагчийн зүгээс Сангийн яамны “Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэл”-д бүртгүүлснээс бусдаар хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлэх зэргээр гэрээт ажлыг гүйцэтгүүлэх талаар ямар ч арга хэмжээ аваагүй байна.

» **Тайлант онд хэрэгжүүлж дуусахаар төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээний дөнгөж 22.7 хувь нь бүрэн хэрэгжиж, 77.3 хувь нь дутуу хэрэгжсэн байна.**

2022 онд хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний явцын санхүүжилтийг хяналт хэрэгжүүлсэн эрх бүхий албан тушаалтнуудын баталгаажуулсан ажлын гүйцэтгэл, ашиглагч байгууллагын тодорхойлолт, гүйцэтгэгчийн хүсэлтийг үндэслэн олгосон байна.

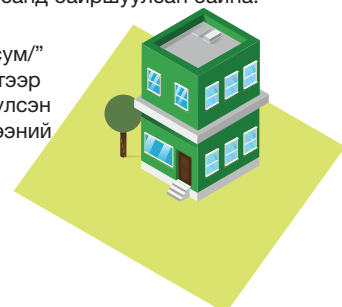
Тайлант онд гэрээ байгуулж, он дамжин хэрэгжих 1,800.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Нийтийн эзэмшлийн байруудын гадна фасадны засвар /Сэлэнгэ, Сайхан сум/” төсөл, арга хэмжээ нь 6 хувийн гүйцэтгэлтэй байхад 85.0 сая төгрөгийг олгосон байна. Энэ нь “Ажил гүйцэтгэх гэрээ”-ний Тусгай нөхцөлийн 48 дахь “... ажлын гүйцэтгэл 30 хувьд хүрэхэд 1 дэх санхүүжилтийг гэрээний дүнгийн 30 хувийн санхүүжилтийг олгоно ...” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

2022 оны жилийн эцсийн байдлаар хугацаанд нь ашиглалтад хүлээлгэн өгөөгүй болон он дамжин хэрэгжихээр гэрээ байгуулсан төсөл, арга хэмжээнүүдийн санхүүжилт нийт 2,527.9 сая төгрөгийг хөрөнгө оруулалтын барьцаа дансанд байршуулсан байна.

700.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Засаг даргын Тамгын газрын барилга /Сэлэнгэ, Баруунбүрэн сум/” төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон 100.0 сая төгрөгийн хэмнэлтээр дулаан, цэвэр усны шугам, бохирын тоног төхөөрөмж тавих нэмэлт ажлын гэрээ байгуулж гүйцэтгүүлсэн байна. Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.1.3 дахь “Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

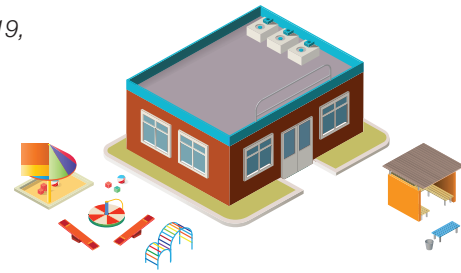
» **“Нийтийн эзэмшлийн байруудын гадна фасадны засвар /Сэлэнгэ, Сайхан сум/” төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэл нь төлөвлөсөн хэмжээнд хүрээгүй байхад 85.0 сая төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна.**

УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Тайлант онд аймгийн ГХБХБГ-тай байгуулсан гэрээний үндсэн дээр өмнөх оноос шилжиж ирсэн 19, тайлант онд шинээр эхэлсэн 6 зэрэг нийт 25 барилга байгууламж, их засварын төсөл, арга хэмжээнд захиалагчийн хяналтыг гүйцэтгүүлсэн бол 800.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй “Ерөнхий боловсролын сургуулийн физик, хими, технологийн лабораторийн тоног төхөөрөмж /Сэлэнгэ/” төсөл, арга хэмжээнд аймгийн ЗДТГ-ын ХБТХОХ-ийн даргаар ахлуулсан ажлын хэсэг захиалагчийн хяналтыг хэрэгжүүлсэн байна.

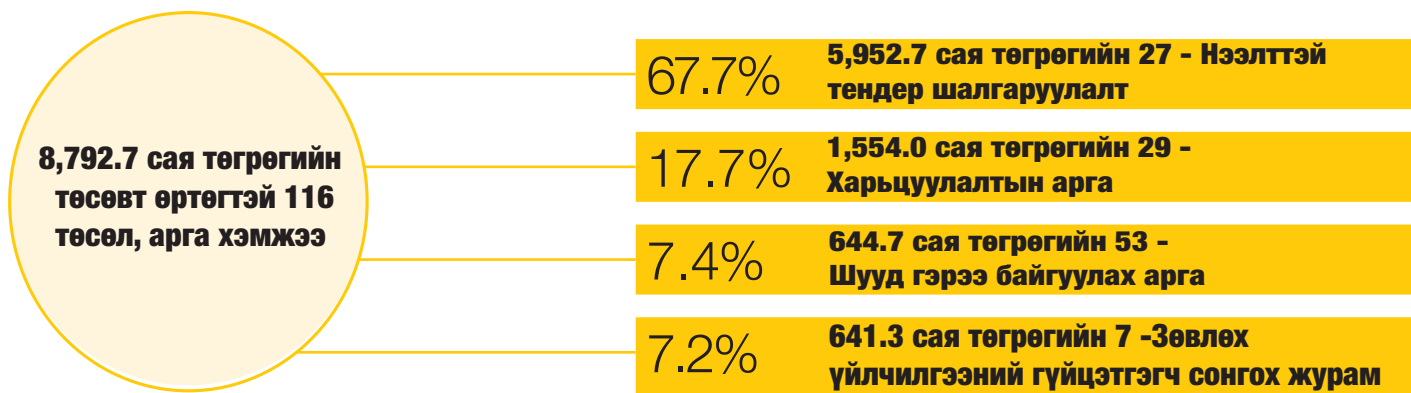
Харин аймгийн ТЕЗ-ийн дотоод аудитын алба болох Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь аймгийн Засаг даргад эрх шилжүүлсэн УТХО-аар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, санхүүжилтэд хяналт шалгалт хийж, хэрэгжилт, үр дүнг үнэлж, дүгнээгүй байна.

Орон нутгийн хөрөнгө оруулалт

Худалдан авах ажиллагаа

Шууд гэрээ байгуулах аргаар гүйцэтгэснээс бусад 8,148.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 63 төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг цахимаар зохион байгуулж, үр дүнг цахим системд мэдээлсэн бөгөөд тендерийн баримт, бичгийг Сангийн сайдын тушаалаар батлагдсан жишиг баримт, бичгийн дагуу боловсруулсан байна.

УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Аймаг, сумдууд бүрэн хэрэгжсэн 114 төсөл арга хэмжээнд 7,367.9 сая төгрөг, дутуу хэрэгжсэн 8 төсөл арга хэмжээнд 1,331.3 сая төгрөг зэрэг нийт 8,699.2 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгож, 27.0 сая төгрөгийг аймгийн хөрөнгө оруулалтын барьцаа хөрөнгийн дансанд байршуулан, сумдын төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийн үлдэгдэл 1,088.2 сая төгрөгийг орон нутгийн ерөнхий орлогын дансанд төвлөрүүлсэн байна.

-Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль
-Төсвийн тухай хууль,
-Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль

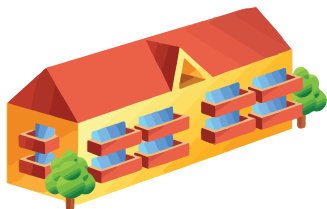
- Хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэлгүйгээр 3 төсөл, арга хэмжээний төндөрийн хэмнэлт 55.1 сая төгрөгийг нэмэлт гэрээ байгуулж, зарцуулсан,
- Сүхбаатар, Хүдэр, Шаамар сумдууд нь гүйцэтгэгчид 3.9 сая төгрөгийн илүү санхүүжилт олгосон,
- “Гэрээ дүгнэх маягт”-гүйгээр нийт 498.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 23 төсөл, арга хэмжээ,
- “Хүлээн авсан комиссын акт”-гүйгээр 174.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 12 төсөл, арга хэмжээнд 163.8 сая төгрөгийн эцсийн санхүүжилтийг олгосон байна.

2022 онд хэрэгжсэн нийт 5,645.3 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 37 барилга байгууламж, их засварын төсөл, арга хэмжээнд “Сэлэнгэ барилга захиалагч” ОНӨААТҮГ нь явцын болон техникийн хяналтыг ажлын үе шат бүрд хэрэгжүүлж, зөрчлийг арилгуулан, хяналтын тайлангаар баталгаажуулсан байна.

Төсөвт өртөг багатай, автомашин, тоног төхөөрөмж, эд хогшил худалдан авах нийт 1,474.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 57 төсөл, арга хэмжээний захиалагчийн хяналтыг аймаг, сумдын ЗДТГ-ууд хэрэгжүүлсэн бол сумдууд 94.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 11 төсөл, арга хэмжээнд захиалагчийн хяналтыг огт хэрэгжүүлээгүй байна.

Харин аймгийн Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь аймаг, сумдын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэл, санхүүжилтэд хяналт шалгалт хийгээгүй, хэрэгжилт, үр дүнг үнэлж, дүгнээгүй байна.

7 сумдууд орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 2022 онд хэрэгжиж дууссан 20 төсөл, арга хэмжээний нийт 1,680.2 сая төгрөгийн хөрөнгийг холбогдох байгууллагуудын бүртгэл, тайланд бүрэн тусгаагүй байна.

Захиалагч байгууллагууд нь хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний тухайн жилд хүрэх зорилтот түвшин, үр дүнг тооцоогүй байна.

» **Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд батлагдсан нийт төсөл, арга хэмжээний 5.4 хувь нь дутуу, 17.0 хувь нь огт хэрэгжээгүй байна.**

Илрүүлсэн зөрчил: Аудитаар нийт 11,547.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрч, 1.8 сая төгрөгийг нөхөн төлүүлэх төлбөрийн акт тогтоон, 11,545.8 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага хүргүүлэв.

УЛС, ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2022 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Аудитын дүгнэлт

- Аймгийн Засаг даргаас УТХО-ын 2022 оны төлөвлөгөөнд тусгуулахаар хэт олон буюу нийт 58,374.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөг бүхий 88 төсөл, арга хэмжээний санал хүргүүлснээс 950.0 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 2 төсөл, арга хэмжээ нь төлөвлөгөөнд тусгагдаж, батлагдсан байна.
- УТХО-ын төсөл, арга хэмжээг улс, орон нутгийн дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичигтэй уялдуулалгүйгээр төлөвлөсөн байна.
- Төсөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээг улс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.
- УТХО-аар хэрэгжүүлэхээр гэрээ байгуулсан төсөл, арга хэмжээний дөнгөж 22.7 хувь нь бүрэн хэрэгжиж, 77.3 хувь нь дутуу хэрэгжсэн байна.
- ОНХО-аар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн нийт төсөл, арга хэмжээний 77.6 хувь нь бүрэн, 5.4 хувь нь дутуу хэрэгжсэн бол 17.0 хувь нь огт хэрэгжээгүй байна.
- УТХО-ын 100.0 сая төгрөгийн, ОНХО-ын 55.1 сая төгрөгийн тендерийн хэмнэлтийг нэмэлт ажил гүйцэтгүүлэхээр гэрээ байгуулж, зарцуулсан байна.
- 3 сум гүйцэтгэгчид нийт 3.9 сая төгрөгийн илүү санхүүжилт олгосон байна.
- Улс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, гүйцэтгэлд төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн дотоод аудит болох Санхүүгийн хяналт, аудитын албанаас хяналт шалгалт хийж, үр дүнг үнэлээгүй байна.

Аудитын зөвлөмж

Аймгийн Засаг дарга Н.Лхагвадорж-д:

- Холбогдох хууль, хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдтэй нийцсэн, эдийн засгийн үр ашиг, нийгмийн ач холбогдлоор нь үнэлж, эрэмбэлсэн төсөл арга хэмжээг УТХО-ын төлөвлөгөөнд тусгуулахаар санал хүргүүлэх, ОНХО-ын төлөвлөгөөнд тусган батлуулахаар өргөн мэдүүлэх.
- ОНХО-ын төлөвлөгөөнд хэт жижиглэсэн, байгууллагын урсгал төсөвт тусган хэрэгжүүлэх боломжтой, хөрөнгийн шинж чанартай бус төсөл, арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлж буй зөрчлийг арилгаж, хөрөнгө оруулалтын үр өгөөжийг дээшлүүлэх.
- Гэрээний үүргээ биелүүлээгүй гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгжүүдийг хууль, хяналтын байгууллагуудад шилжүүлэх болон бусад үр нөлөө бүхий арга хэмжээ авсны үндсэн дээр дутуу буюу огт хэрэгжээгүй төсөл, арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлж, ашиглалтад оруулах.
- Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэн тендерийн хэмнэлтээр нэмэлт ажлын гэрээ байгуулж, зарцуулахгүй байх.
- Төсөл арга хэмжээний ТЭЗҮ, зураг төсвийн зардлыг ОНХС-ийн төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлж байх.
- БХБ-ын сайдын 2022 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 83 дугаар тушаалын холбогдох заалтуудыг хэрэгжүүлж, ГХБХБГ-ын чиг үүрэгтэй давхардуулан байгуулсан “Барилга захиалагч ОНӨААТҮГ”-ыг татан буулгах арга хэмжээ авах.
- Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, гүйцэтгэлд үр нөлөө бүхий дотоод хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлж, үнэлэлт дүгнэлт өгөх.

Орон нутгийн өмчийн газрын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Д.Октябрь-д:

- “Үнэлгээний хороо, “Ажлын хэсэг”-т томилогдсон гишүүдийн үнэлгээний хороонд ажиллахыг зөвшөөрсөн мэдүүлгийг бүрэн гаргуулж, гарын үсгээр баталгаажуулж, архивлах.
- Улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээг бүртгэл тайланд бүрэн тусгуулж байх.

Сумдын Засаг дарга нарт:

- Сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтад Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль болон төсөвлөлтийн шаардлага хангасан, урсгал зардлын шинж чанартай бус, орон нутгийн чиг үүрэгт хамаарах төсөл, арга хэмжээг батлуулахаар өргөн мэдүүлэх.
- Сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж буй гэрээний хугацаанд ашиглалтад оруулаагүй төсөл, арга хэмжээнүүдийг ашиглалтад оруулах арга хэмжээ авах.
- Гүйцэтгэгчийн санхүүжилтийг гэрээний дүнгээр шилжүүлж байх, тендерийн хэмнэлтээр нэмэлт ажил хийлгэх гэрээ байгуулахгүй байх.